

EDİRNE

Sayı 28 Yaz 2009

YAVINA HAZIRLAYAN:
EDİRNE VALİLİĞİ
BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER
MÜDÜRLÜĞÜ
EDİRNE

Prof. Dr. Nevin Yurtsever Ateş: Tarihi Kırkpınar Güreşleri

Mehmet Ağırgan: Cihan Pehlivanı Adalı Halil

Enver Şengül: Bir Kulenin Hüznü

Zeki Kar: Edirne Sarayı'nda Mesai Başlıyor

Abdullah Aslaner: Kazım Dirik'in Vali Olarak Portresi

Türkçim

HAZIR DOĞAL ÇİM

Türkiye'nin Hazır Çimi
İpsala'dan

Doğanın yemyeşil çözüm rehberi

Çiftliklerimizde profesyonelle üretilen ve hasat edilen, tamamen toprakta yetişen, yoğun, güçlü kökleriyle yaşayan canlı ve yemyeşil doğal bir haldir.

gaia.sod
TOUCH OF NATURE

eos.sod
touch of nature

Şehit Muhtar Cad. No:17 K:6 Taksim / İstanbul
Tel: 0212.235 59 53 - 54 Fax: 0212.250 32 09
www.turkcim.com turkcim@turkcim.com

member
TPI TÜRKİYE
PAZULUĞU
ÜYESİDİR
ÜYESİDİR

EDİRNE

YAZ 2009 SAYI 28

Kapak Fotoğrafı:
Behiç Günalan

EDİRNE
İL ÖZEL (DARESİ
TARAFINDAN
YATIMLANMIŞTIR
Ücretsizdir

İmtiyaz Sahibi:
Mustafa Büyük
Edirne Valisi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Yaşar Tümay Soybay

Yayın Koordinatörü:

Hülya Özyazdımcık

Haber Fotoğrafları:

Fırat İnandır

Editor-Yapım:

Zeki Kar

Basım Yeri:

Mart Matbaacılık

Nurtepe Ceylan Sok. 24

Kağıthane/İstanbul

Tel: (0212) 321 23 00

Yayına Hazırlayan:

Edirne Vailiği

Basın ve Halkla İlişkiler

Müdürlüğü

Tel-Faks: (0284) 213 24 07

Ücretsiz temin edilebcek yerler:

Edirne Vailiği

Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Tourist Information

Hürriyet Meydanı Edirne

Bellek Kitabevi

Muhittin Günel İş Merkezi

Zemin Kat Edirne

EDİRNE
İL HALK KÜTÜPHANESİ

Yeniden kültür başkanı
olmak için...

Sosyal, kültürel ve sportif açıdan yoğun günler yaşıyoruz. Kakava Bayramı'ndan Hidrellez festivaline; fetih yıldönümünden Kırkpınar'a, coşku ve heyecan harman olduğu hareketli günler geçirdik.

Edirne tarihinde aynı zamanda şenlikler şehridir. 'Darü's Saltana' namına yakışır düzeyde renkli ve özgün gelenekleri, dünyaya örnek olacak nitelikte gelenekleri var. Şenliklerle kurumsallaşmış eğlence kültürü, şüphe yok ki aynı zamanda toplumu ilerleye götüren dinamiklerden biri.

Kırk akıncı efsanesiyle Edirne'nin fetih tarihinden de ekiye dayanan Kırkpınar, yedi asırlık geçmişle, şenlik geleneğimizin en köklü kurumudur. Hem ata sporumuz güresi yaşatan, hem de sosyal ve kültürel anlamıyla geleneklerimizi bugüne ve gelecek kuşaklara aktardığı temel değerlerimizden birinin 648'incisini yaşıyoruz.

Edirne'nin üzerine titredığı Kırkpınar', her fırsatta çok konuşuyor, çok tartışıyor. Ata yadigarı güresin, alınteri, sevgi, saygı ve hoşgörüyle harmanlandığı er meydanı, bir spor organizasyonu olmakla birlikte, geleneklerimizin de hayat bulduğu kültür mirasımızdır. Hedefimiz, Türk'ün gözbebeği olan, dünyanın hayran kaldığı Kırkpınar'ımızı, daha da yukarılara taşımaktır.

Edirne'nin sahip olduğu hazineleri ortaya çıkarmak için, katetmemiz gereken uzun ve meşakkatli yollar var. Geçmişin ihtişamlı eseri Edirne Sarayı'nın yeniden ilya edilmesi için çalıştığımız çalışma, kısa sürede sonuçlarını vermeye başladı. Diğer bir hedefimiz Hıdırlık Tabyanı'nın 2012'ye 'kültür parkı' olarak yetiştirilmesi doğrultusunda, projelerimizi hayata geçirmek için imkanlarımızı seferber ediyoruz.

Bir yandan da turizmde alıyıp eksikliklerinin giderilmesi için gayretlerimiz sürmekte, Edirne'ye yeniden bir 'kültür başkanı' yapmak için kararlı adımlarla yürümeğeyiz.

Mustafa Büyük
Edirne Valisi

- 6 Sağlıklı Süt Üretimi İçin Eğitim Tümay Soybay
- 7 Dostluk ve Çevre İçin Pedal Çeviriyorlar Zeki Kar
- 8 Doğaya Katılmak Hakan Eşme
- 9 Acı Anılar Dostluk ve Barışı Pekiştirsin Sevcan Kalıpçından

- 10 Edirne Lisesi'nden Yetişenler Demeği
- 12 Edirne Sarayı'nda Mesai Başlıyor Zeki Kar
- 14 Cihan Pehlivanı Adalı Halli Mehmet Ağırhan
- 16 Tarihi Kırkpınar Güreşleri Nevin Yurtsever Ateş

- 22 Kırkpınar Marşı'nın Bestecisi Beyazıt Sansı
- 24 Selimiye'den Sonra İlk Durak; Arasta Gamze Atalay
- 26 Bir Kulenin Hüzünü Enver Şengül
- 28 Kazım Dirik'in Vali Olarak Portresi Abdullah Aslaner

AVRUPA'NIN EN BÜYÜK KAPISI Yenilenen Kapikule'yi Başbakan Erdoğan Açtı

Modernizasyonu tamamlanan Kapikule ve Hamzabeyli sınır kapıları Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı törenlerle hizmete açıldı.

Dünyanın ikinci, Avrupa'nın en büyük kara sınır kapısı olarak nitelendirilen ve 130 milyon liralık yatırımla modernizasyonunu tamamlayan Kapikule'de araç geçiş kapasitesi 1 milyon 200 bin adetten 4 milyona çıktı.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB), yap-işlet-devret modeliyle modernizasyonunu tamamladığı Kapikule ve Hamzabeyli Sınır kapıları, 19 Haziran Cuma günü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı törenle açıldı.

Açılış törenine Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Edirne Valisi Mustafa Bük, Belediye Başkanı Hamdi Se-defci, eski Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali

Coşkun, Türkiye'nin Sofya Büyükelçisi Mehmet Gücük, Bulgaristan in Ankara Büyükelçisi Branimir Mladenov, milletvekilleri, bürokratlar ve çok sayıda vatandaş katıldı.

Kapikule Sınır Kapısı'nda gerçekleştirilen törende konuşan Başbakan Erdoğan, Türkiye'nin batısınım Avrupa Birliği ile sınır haline geldiğine dikkat çekerek, "Başta Bulgaristan olmak üzere batı komşularımızla son dönemde çok güzel, çok anlamlı işbirlikleri sağladık. Dostluğumuz, kardeşliğimizi, karşılıklı güveni pekiştiriyor. Bugün sınır kapılarını modernize ediyoruz ama inanyorumuz ki orta vadede bu kapıları da aramızdan kaldıracağız ve artık Schengen'e dahil olmuş olacağız. AB ülkeleri olarak serbestçe birbirimiz ziyaret edebileceğiz" dedi.

Avrupa'nın en büyük kapısı

Gümrük Müsteşarlığı ile TOBB öncülüğünde, 137 oda ve borsanın katıldığı, yap-işlet-devret modeliyle tamamlanan Kapikule'nin modernizasyonu için 130 milyon lira harcandı. 334 bin metrekareye yayılan kapının, 41 bin metrekaresinde çalışma yapıldı. Kapikule'nin araç geçiş kapasitesi 1.2 milyon adetten, 4 milyona çık-

ti. Türkiye'nin Bulgaristan'a açılan sınır kapısı Kapikule, 1930'lu yıllarda küçük bir gümrük kapısı için bugün Avrupa'nın en büyük kara sınır kapısı oldu. Meksikadan sonra dünyanın en yoğun ikinci kapısı olan Kapikule'de, gümrüksüz alışveriş mağazaları, fast-food ve lokantaların da yer aldığı büyük bir alışveriş merkezi ile ticari araçlara hizmet veren akaryakıt istasyonu da yer alıyor.

10 milyon lira harcanan modernizasyonu yapılan Hamzabeyli Sınır Kapısı'nın araç geçiş kapasitesi 220 binden 500 bine çıktı.

Başbakan Erdoğan, açılış için geldiği Edirne'de Selimiye Camii ni ziyaret ederek cuma namazı kıldı. Çıkışta, Edirne Valiliği'nin düzenlediği toplu sünnet töreninde çocuklara hediyeler dağıtarak birlikte fotoğraf çekildi ■

Vakıf Eserlerini Destekleyenlere Teşekkür

Vakıf Medeniyeti Sağlık Yılı' temasıyla 2009 yılı faaliyetlerini sürdüren Vakıflar Bölge Müdürlüğü, bu yılki Vakıflar Haftası'nı renkli etkinliklerle kutladı. Kutlamaları bu yıl ilk kez davul-zurnalı kortej yürüyüşü ile başlatan Vakıflar, Saraçlar Caddesi'nde ferman okutarak halkı kutlamalara davet etti. Davul ve zurnacılar, "Ey ahali duyduk duymadık demeyin; Vakıf Haftası başlıyor" nidasıyla eski bir

gelenegi yaşatarak hoş bir sürpriz yapıtı.

Vakıf Haftası kutlamalarının ana mekanı Selimiye Meydanı ise yine bir ilke sahne oldu. Tekirdağ Mehteran Toppluğu'nun verdiği konser izleyicilerin beğenisini kazandı. Vakıflar Bölge Müdürü Hüseyin Özer, Vakıflar'ın, tarihin en eski ve en güçlü müessesesi olduğunu söyledi. Üç yılda, 30 eserin restorasyonu, 43 proje temini ile 18 doğrudan temin ol-

mak üzere toplam 91 eser üzerinde çalışma yaptıklarını kaydeden Özer, 2009 yatırım programı kapsamında 15 eserin onarımını bitireceklerini açıkladı.

Vakıflar Haftası kulama töreninde, vakif eserlerinin yenilenme çalışmalarına yaptıkları katkılarla destek olanlara da teşekkür plaketi verdi. Prof. Dr. Nevzat İlhan, Yrd. Doç. Dr. Ratip Kancancıllı, Araştırmacı Yazar Oral Onar, hayrsever Faika ve Raika Erkut ile Vakıf İracası İsmail Boz, teşekkür plakelerini Vali Mustafa Büyük'ten aldı ■

TURSAB'IN EDİRNE ZİYARETİ "Edirne Tesisleşme Sorununu Çözmeli"

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TURSAB), Edirne Ticaret ve Sanayi Odası'nın (ETSO) davetlisi olarak Edirne'ye geldi. Edirne protokolü ve iş dünyasının temsilcilerinin de katıldığı ETSO Meclis Toplantı Salonu'ndaki buluşmada, Edirne'nin turizm alanındaki sorunların masaya yatırıldı.

Toplantıda, ETSO Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Alramut, Edirne'de turizmin gelişmesi için yaptıkları plan ve projelerin anlatılı TURSAB Başkanı Basaran Ulusoy da Edirne'deki turizm potansiyelinden yararlanılmamış tek şartın birlik, beraberlik ve tanıtım olduğunu söyledi. Napolyon'un "para para para" söyli-minin, Edirnelilerin "tanıtım, tanıtım, tanıtım" olarak kendilerine marş yapmaları gerekir diyen Ulusoy, Vali Mustafa Büyük'ün de Edirne için büyük bir şans olduğunu işaret ederek, "Edirneliler, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda önemli

görevlerde başarılı olmuş ve kentlerine vali olarak atanmış biri tarafından yönetiliyor" dedi.

Toplantıda konuşan Edirne Valisi Mustafa Büyük ise, Edirne'nin, tarihi ve kültürel alanları ile bir açık hava müzesi görünümünde olduğunu belirtti. Edirne'deki en büyük eksiğin tesisleşme olduğunu vurguladı. Vali Büyük, "Tesisleşme olmadan bir yerin cazibe merkezi olması imkansız. Turizmde

gerekli payı alabilmek için Edirne'deki tesisleşme sorununu bir an önce halletmeliyiz. Turizmde bir yer ilerleme kaydetmesi için bazı olmazsa olmazlar vardır. Bunların başında güvenlik, ulaşım, eğlence, alışveriş merkezleri ve tesisleşme gelir. Edirne güvenlik açısından güvenli bir şehir, ulaşım açısından ise ortada bir yerde. Çünkü deniz ve hava ulaşımı yok" dedi ■

Her Mevsim Festival

Bu yıl 5 Mayıs Kakava şenlikleriyle başlayan kutlama etkinliklerine, 6 Mayıs Hıdırellez ve Edirne'nin fethinin 648'inci yıldönümü de eklenince, kutlama programı 5 güne uzayarak festivale dönüşü.

Kakava ateşinin yakılmasıyla başlayan etkinlikler; 9 Mayıs Akşamı Millî Piyango çekilişi ve Coşkun Sabah konseriyle son buldu. Edirne, mayıs ayı başında Sarayçı'den Sarıcalar Caddesi'ne uzanan renkli etkinlikler yaşadı. 5 Mayıs Salı günü Edirne Belediyesi'nin düzenlediği Kakava Şenliği ile başlayan etkinlikler, Hıdırellez ve Edirne'nin

Türkler tarafından fethinin 648'inci yıldönümü kutlamalarıyla sürdü. Fethin yıldönümü kutlamaları, Fatih Sultan Mehmet Heykeli'ndeki törene başladı. Edirne'nin Türkler tarafından fethinin yıldönümü nedeniyle bir de "Feth Paneli" düzenlendi.

Sarayçı'nda Kakava ateşinin yakılması yükselen coşku ise akşam Sarıcalar Caddesi'ne taşıdı. Festival alanına dönüşen Sarıcalar'da, protokol de halkın coşkusuna ortak oldu. İzleyicilerin ilgi odağı ise, Kültür ve Turizm Müdürlüğü bünyesinde çalışmalarını sürdüren Roman Halk Dansları Toppluluğu'nun gösterisiydi. Devlet Türk Müziği

Toppluluğu'nun konseri, öğrencilerin gösterisi ve konuk şarkıcılarla bu yıl farklı bir Kakava ve Hıdırellez yaşandı.

6 Mayıs'ta, el işi sergileri ve çeşitli gösterilerin yer aldığı Sarıcalar Caddesi'nde, Hıdırellez programının açılışı yapıldı. Açılışa, geleceğe uygun olarak Vali Mustafa Büyük ve Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi de niyet ederek, yumurta tokuşturdu. Festival Haftası, halk oyunları gösterileri, öğrencilerin gösterileri, sergiler ve konserlerle devam etti.

Beşinci günün akşamı, 9 Mayıs Cumartesi ise TRT Millî Piyango çekilişini Sarıcalar'dan canlı olarak yayımladı. Çekilişin ardından yapılan Hazan ve Coşkun Sabah konseri festival haftasının son etkinliği oldu ■

Hıdırlık Tabya Projesi Start Alıyor

Balkan Savaşı'nın 100. yıldönümü yaklaşırken, yeni bir heyecan başlıyor. Edirne'nin tarihi kimliğindeki en önemli halklardan biri olan Hıdırlık Tabya'nın restorasyonu için geç de olsa harekete geçildi. İl Özel İdaresi, eserinin restorasyon ve restitüsyon projesi için ihaleye çıktı.

Edirne tarihinde acı ve hüznü temsil eden Balkan Savaşı'nın en önemli mekanı, Şükrü Paşa'nın komuta mekânı Hıdırlık Tabya'nın restorasyonu için start verildi. ETUR tarafından rolöve projesi tamamlanan tarihi yapının restorasyon ve restitüsyon projeleri, Kültür ve Turizm Bakanlığının öngördüğü 'kültür parkı' konseptine uygun olarak ihaleye çıktı.

Edirne-Merkez Hıdırlık Tabya,

Restitüsyon, Restorasyon, Mekanik Tesisat, Elektrik Tesisat Projeleri ve Statik Raporunun Hazırlanması ve Hizmet Alımı; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki yönetmelik gereği yapılacak. İhalede, projelerin

tamamlanma süresi 120 iş günü.

Kültür parkı olarak planlanan Hıdırlık Tabya'nın, restorasyon çalışmalarının ardından, Balkan Savaşı tarihindeki canlandırılacak panoramom bir müze olması hedefleniyor ■

Müzikle Tedavi Müfredata Girdi

Müzikle tedavi yöntemlerinin anlatıldığı "Makamdan Şifaya" adlı kitap, Darüşşifa Müzik Araştırma ve Uygulama Toppluluğu'nun terapi konseriyte tanıtıldı.

Levent Öztürk, Halil Erseven ve M. Fadil Atik tarafından hazırlanan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan kitabın tanıtımı için, Trakya Üniversitesi Sultan II. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi'nin bahçesinde bir kokteyl düzenlendi.

Türkiye İş Bankası Genel Müdür Yardımcısı Adnan Bal, kitap ve kasetle verilen 2 müzik CD'sinin hazırlanmasında çok sayıda kişinin emeğinin geçtiğini belirterek, "Makamdan Şifaya" adlı kitap ve CD'lerin büyük uğraşlarla ortaya çıktığını söyledi.

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı ve Fizyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Levent

Öztürk de müzikle tedavi yöntemlerinin anlatıldığı "Makamdan Şifaya" adlı kitabın 3 bölümden oluştuğunu belirtti. Müzik ile tedavide, Türk müziği kullanılmak istenirse, "Nasıl kullanılmalı?" sorusunun yanıtını bulmak için yöntem belirleme çalışması yaptıklarını söyleyen Öztürk, "Amerika'ya ve Avrupa'ya baktığımızda müzik ile tedavinin kurumsallaştığını, doktora programları olduğunu, birçok hastanede yer aldığını görüyoruz. Ülkemizde ise 1488 yılında, içinde bulduğumuz bu kuruma, müzik ile tedavi uygulandığı malum. Günümüzde ise böyle bir çalışma alanı yok. Tedavi amacıyla kullanıldığına da görmüyoruz" dedi.

Müzik ile tedavinin önemli bir konu olduğuna inandığını kaydeden Öztürk, "Türkiye'de ilk defa, bu yıl bu konu Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nce ele alındı. Otuz saat seçmeli ders olarak müzik ile tedavi müfredata girdi. Bu süreçte müzik ile tedavi kavramını yakması hedeflerimiz" diye konuştu.

Kokteylin ardından Darüşşifa Müzik Araştırma ve Uygulama Toppluluğu terapi konseri verdi ■

Şehit Er Cem Havale'nin Adı Okula Verildi

Geçen yıl vatani görevini yaparken, Enez'de İrâk'la ilişkisine bağlı Bukardi Belde-si jandarması karakoluna teröristlerce yapılan saldırıda şehit düşen Jandarma Er Cem Havale'nin ismi, mezun olduğu Edirne'nin merkeze bağlı Yayakadın

Köy İlköğretim Okuluna verildi. İsim verme do-layısıyla 5 Haziran Cuma günü Yayakadın İlköğretim Okulu'nda bir tören düzenlendi. Törene katılan Edirne Valisi Mustafa Büyük,

Cem Havale'nin annesi Rukiye ve ablası Cemile Havale'ye başsağlığı diledi.

Okulun yenilenen Atatürk büstünün açılışında da yapıldığı törende konuşan Vali Büyük, Türk milletinin tarih boyunca bağımsızlığına önem verdiğini belirterek, "Dis güçlerin Türkiye üzerine oynadığı oyunlara millet olarak karşı duracağız" dedi.

Okulda, şehit Er Cem Havale için bir de anma köşesi düzenlendi ■

Sağlıklı Süt Üretimi İçin Eğitim

Trakya Kalkınma Birliği'nin (TRAKAB) Avrupa Birliği Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Programı çerçevesinde yürütüldüğü "Sağlıklı Süt Üretimi Eğitim Projesi" faaliyetleri, pilot bölge olarak seçilen Edirne'deki 5 köy ile Bulgaristan'da, Tunca Belediyesi'ne bağlı 3 köyde yürütüldü.

Bölgemizin kırsal kesiminde bulunan nüfusun yüzde 80'i süt hayvancılığıyla uğraşır. Dolayısıyla süt üretiminden elde edilen gelir, bölge ekonomisinde önemli bir yer tutuyor. AB'ne entegrasyon sürecinde yapılan düzenlemeler ile çığ sütünün kalitesi, fiyatını belirleyen en önemli etken olmuştur. Bundan dolayı, kaliteli çığ sütü üretilmeyen üreticilerin, ekonomik kalkınmaları ve işletmelerini sürdürülebilirliği mümkün görülüyor.

"Kaliteli Çığ Süt", sağımı, el veya makine ile kurallara uygun olarak yapılan, somatik hücre sayısı 400.000 adet/ml, toplam canlı bakterisi sayısı 100.000 adet/ml altında, kuru maddesi yüksek, yağ oranı normal, kötü kokmayan, antibiyotik ve diğer ilaç kalıntıları bulunmayan sütür.

Bölge genelinde, bu özelliklere sahip kaliteli çığ sütü üretimine engel olan sorunları şöyle sıralayabiliriz:

-Ahırlarda ekonomik sıkıntılardan dolayı iyileştirilmeler yapılmıyor.

-Gerekli olan iyileştirmeler yapılmadığından sağlıklı çığ sütü üretimi gerçekleştirilemiyor.

-AB standartlarına ulaşmada önemli

olan toplu sağım üniteleri ve soğutma sistemlerini temin etmeleri mümkün olmuyor.

-Ahr hijyenine dikkat edilmiyor.

-Sağım öncesi sahsi temizliğe dikkat edilmiyor.

-Süt hayvanlarının meme temizliği bilinci yapılmıyor.

-Makine ve teçhizatın sağım öncesi ve sağım sonrası temizliği bilinci yapılmıyor.

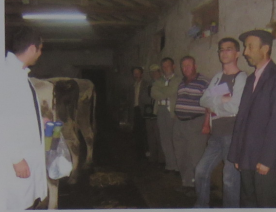
-Sağım sonrası çığ sütlerin toplama merkezlerine ulaştırılması sağlıklı gerçekleştiriliyor.

Bu sorunları aşmak, süt üreticilerinin daha hijyenli şartlarda, sağlıklı süt üretmelerine katkıda bulunmak için Avrupa Birliği Türkiye-Bulgaristan sınır ötesi işbirliği programı çerçevesinde "Sağlıklı Süt Üretimi Eğitim Projesi" faaliyetleri yürütüldü. Edirne'nin Avazır, Değirmen Yen, Kocucu, Küçük Döllük ve Muratçı köyleri ile Bulgaristan'ın Yambol il. Tunca Belediyesi'ne bağlı General Inzovo, Drazhevo, Karavelovo pilot bölge köylerinde teorik ve pratik eğitimler veriliyor.

Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB), Yambol Bölgesel Kalkınma ve Yatırımlar Ajansı (ARDI), Edirne Merkez İlçe Süt Ürünleri ve Tarımsal Üreticiler Birliği, TEMA Edirne Temsilciliği, Bulgaristan Tunca Belediyesi işbirliğinde belirlenen programa uygun olarak, kamu ve özel sektörde yer alan veteriner hekim, zooteknist ve sağım makineleri uzmanı ziraat mühendislerine verilen teorik ve uygulamalı eğitimler, Türk ve Bulgar süt üreticileri tarafından ilgilyle karşılandı.

Türkiye-Bulgaristan sınır ötesi işbirliği çerçevesinde yürütülen bu projede TRAKAB Müdürü Tümay Soybay, Çevre Mühendisi Senol Tülü, Edirne Merkez İlçe Süt Ürünleri Tarımsal Üreticiler Birliği Başkanı Mustafa Süçmez,

YASAR TÜMAY SOYBAY
TRAKAB Müdürü-Proje Sorumlusu
Edirne Vahitliği Başın ve Halika
İlişkiler Müdürü

Yambol Bölgesel Kalkınma ve Yatırımlar Ajansı Başkanı Georgi Mitev, Bulgaristan Tunca Belediyesi Başkan Yardımcısı Pencho Penev, Tarım Sorumlusu Lora Kalamerova, Proje koordinatörü Ziraat Yüksek Mühendisi Rıza Gündüz, Proje Eğitim Danışmanı Ziraat Mühendisi Hakan Tüzmen ve Proje Sekreteri Özgü Bilgin güler oluyor.

Süt üreticilerinin sorunlarını yakından izleyen eğitimciler, çığ sütün AB kalite değerlerinde üretilmesinin; çığ sütte canlı bakteri ve somatik hücre oluşumu, kaliteli çığ sütü üretiminde hayvan beslenimin ve koruyucu hekimlik hizmetlerinin önemi, makine veya elle yapılan sağımda dikkat edilmesi gerekli kurallar ve hijyen uygulamaları, burağı yetiştirme, bakım ve besleme, ahır hijyeni ve sağım sonrası çığ sütlerin toplama merkezlerine ulaştırılması gibi konularda süt üreticilerini bilgilendirdi. Ayrıca sağlıklı süt üretiminde devamlılığı sağlayan ortak kullanım amaçlı Merkezi Sağımhaneler Proje Uygulamaları konusunda da üreticilere etraflı bilgi verildi.

Kasım ayına kadar devam edecek projenin sonunda, eğitimlerin verildiği köylerde süt kalitesinde gözle görülür bir iyileşme hedefleniyor. Ayrıca eğitimlerin tamamlanmasına müteakip Türk süt üreticilerinin Bulgaristan'daki Bulgar süt üreticilerinin de Türkiye'deki şartları görebilmeleri için teknik geziler düzenlenmesi planlanıyor ■

EDOSK'TAN SINIR ÖTESİNE BİKİKET TURU Dostluk ve Çevre İçin Pedal Çeviriyorlar

Edirneli bisikletçiler, Edirne Doğa Sporları Kulübü (EDOSK)'un düzenlediği etkinlikle, üç ülke topraklarında pedal çevirerek hem dostluk ilişkilerini geliştirdi hem de çevre sorunlarına dikkat çekti.

Edirneli bisikletçiler, Bulgar ve Yunan bisikletçileriyle birlikte, üç komşu ülke topraklarında 95 kilometre pedal çevirerek bir ilke imza attı. 14 Haziran Pazar günü Edirne'den yola çıkan Türk bisikletçiler, önce Kapıkule'de Yunan bisikletçileri buluştu. Buradan Bulgaristan'ın Svilengrad kentine pedal çeviren sporcular, Svilengrad'da Bulgar bisikletçileri buluşarak, ortak etkinlikler hakkında görüş alışverişinde bulundular.

küresel iklim değişikliğine dikkat çekildi. Vali Yardımcısı Halit Devceni'nin de yer aldığı bisiklet kafesi, Orestiada'da bisiklet şenliğine katıldı.

EDOSK'un Yunanistan'ın ikinci ziyareti ise 16 Mayıs Cumartesi günü, 17 bisikletçiden oluşan Türk kafesinin Orestiada kentine gitmesiyle gerçekleşti. EDOSK yöneticileri, Türk ve Yunan bisikletçileri arasında diyalogun birşey ve dostluğa büyük katkı sağladığını belirtirken, Orestiada'daki kardeş bisiklet kulübü Rhisos ve yerel yöneticilerin katılımlarıyla bu dostluğa daha da gelişeceğini söylediler. Edirneli bisikletçiler de geçitmiş ül. Yunan bisikletçileri iki kez Edirne'de ağırlamışlardır.

Bisiklet Doğaya Duyarlılığın Simgesi

EDOSK Başkanı Bülent Bacı, "Üç komşu ülkenin ortak değer-

leri var; nehrlerimiz, toprağımız ve havamız bu ortak değerlerin başında geliyor; bu ortak değerlerle bisikletle sahip çıkıyoruz" diyerek şöyle konuştu:

"Gelişmiş ülkelerde bisiklet bir ulaşım aracı olarak yaygın bir şekilde kullanılıyor, bisiklet teşvik ediliyor ve bisiklet yolları yapılıyor. Bisiklet imkansızlıkların aracı değil, doğaya, çevreye sahip olmanın, duyarlılığın simgesidir".

1940'larda Edirne'de kız bisiklet takımı bulunduğundan dile getirilen Bülent Bacı, "Edirne coğrafyası ve tarihi dokusuyla bisiklet kullanımına çok uygun, o nedenle bisiklet Edirne için iyi bir ulaşım aracı, bunun için bisiklet sporunu yaygınlaştırmak istiyoruz" dedi.

Ekim ayında, üç ülkenin sporcularının katılımıyla Edirne'de bisiklet şenliği yapacaklarını da kaydeden Bacı, insanları, bisikletle yakınlaştırmak istediklerini söyledi ■

Doğaya Katılmak

Dünya Çevre Günü etkinlikleri arasında düzenlenen bir gezinin öyküsünü taşıdık satırlara. Küçükülü büyüklü, yediden yetmişe onlara kumulu doğa ile tanışması, yeşile ve mavkiye dokunmasıdır anlatılan.

Keşan Doğa Çevre ve Kültür Derneği, kısa adıyla söyleşerek DOÇEK rehberliğinde Keşan Belediyesinin katkısıyla hazırlanmış bir programa öncülük etti.

Sabahın erken saatlerinde, deyim yerindeyse sessizliğinde uyanıp, kendimizi baharın coşkusuna bırakmak, onun güzelliğini yakından görmek, ona karışmak için "yolcu yulunda gerek" deyip yollara düştük.

Yeşili ve maviyi, Korudağ'ını ve Saros Körfezi'nin birleştiği bize sunan doğa parçasına uzandık.

Mecidiye Göleti'nden, Gökçetepe sahiline, patikalar, dereler, göller, tepeler aşılıp; kuşların, çiçeklerin ve börtü böceğin misafiri olduk.

Ağaçların yeşiline bakıp, tertemiz havasını içimize çekti. Saros Körfezi'nin o eşsiz maviliğine karıştık. Bölgeimizin en güzel yerlerine yapılan bu yürüyüş etkinliğinde hem çevremizi tanıdık, hem de bu güzelliklere sahip olmanın anlatılmaz gururu yaşadık.

Doğayı tanımayı, kağıt üzerinde yazılıp çizilmekten öte, yerinde keşfetmekti amacımız. Onun ruhuna, bize sunduklarına yakından tanık olmak... Sirt çantalarımıza koyduğumuz

kumanya ve sulara yüreğimizdeki duyurluğa da ekledik.

Baharı bize en iyi anlatan bir doğa parçasında bu anlamla katıldık.

Yürüdük, yürüdük ve yürüdük. Doğayı tanımanın, ona sahip çıkmanın, onun dilini konuşmanın etkili yolunun onun içine girmek olduğunu bilerek yön verdik adımlarımıza.

Bir an durup baktık ki; herkesin yüzünde doğaya karışmanın verdiği mutluluk, gözlerde onu keşfetmenin parlantısı vardı.

Yorgunluğumuz, kısa molalarda atırdık, soluklandı, konuşuk, dertleşti. Hem kendimize, hem de doğa ile. Onun sıkıntılarını dinledik sessizce. Küçük esintiler ile doğanın bize te-

Yazı ve Fotoğraflar:
HAKAN EŞME
Keşan DOÇEK Yön. Kurulu Üyesi

şekkür ettiğini duyusadık. İçtenliğine tanık olduk, çünkü katılan hepimiz ona karşı içtendik.

Bir anlamda ona yapılan haksızlıklara karşı, doğanın yanında olduğumuzu haykırarak papatayları ile dolu çayrılarda. Yeşilin binbir tonunda.

Yol kenarında karşılaştığımız küçük bir yavru yılanın düşman olmadığını gördü insanlar, bidden yavaşca uzaklaştık, arkasından el sallayan minik kardeşimiz geleceğin doğa bekçisi olacağını işaret ediyordu.

Doğanın bize sunduğu güzellikleri zihnimize kazıdığımız gibi fotoğraflarına da kaydedtik. Gelemeyenlere anlatacak onlara öykü derlikdi bu yürüyüşte.

En güzel ise, çocukların yüzündeki neşeyi görebilmek oldu. Onlara miras olarak bırakacağımız doğayı göstermekten biz büyükler olarak büyük keyif aldık.

Yeni yürüyüşlerde tekrar görüşmek ve doğayı korumak için elle vermemiz gerektiğini düşünerek sonlandırdık etkinliğimizi ■

ZORUNLU GÖÇÜN 20. YILINDA

Acı Anılar Dostluk ve Barışı Pekiştirsin

1989 Bulgaristan Türklerinin zorunlu göçü, Edirne ve Kırklareli'nde yapılan bir dizi etkinlikle anıldı. Zorunlu göçün 20. yılında Edirne'de düzenlenen panelde, dönemin devlet adamları bir araya geldi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük göçlerden birisi olan Bulgaristan Türklerinin zorunlu göçü, 20'nci yılında, Trakya Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği ile Trakya Üniversitesi Edirne Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler Programı öğrencilerinin organizasyonu ile anıldı.

9 Mayıs'ta Edirne'de düzenlenen etkinliklerden ilki, Atatürk Anıtı'ndaki anma töreniydi. Trakya Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Basri Öztürk, törende yaptığı konuşmada 1989'daki zorunlu göçü, sadece 350 bin insanın kaderini değiştirmekle kalmadığını, her iki ülkenin de demografik, sosyal ve ekonomik göstergelerini etkilediğine dikkat çekti. Bulgaristan'da doğan ve göçle yaşatılan Mesut Öztürk ile Erdoğan Eser isimli gençler de Atatürk Anıtı na birliğle celenak sunarak, Türkiye'de yaşamaktan mutlu olduklarını söylediler.

Edirne Ticaret ve Sanayi Odası'nda yapılan zorunlu göç konulu panelde ise dönem devlet adamları bir araya geldi. Dostluk, barış ve kardeşlik mesajlarının verildiği panelde; Bulgaristan Hak ve Özgürlükler Hareketi (HOH) Milletvekili Ahmet Hüseyin, Bulgaristan eski Cumhurbaşkanı Jelu Jeleu, dönemin Edirne Valisi Ünal Erkan, Devlet eski Bakanı Erçüment Konukman, 20. ve 23. dönem milletvekili Mehmet Ekici, MHP Edirne Milletvekili Cemalettin Uslu, Edirne Valisi Mustafa Büyük, Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefci, Balkan Rumeli Türkleri Konfederasyonu Genel Sekreteri Mehmet Albar ile Balkan Türkleri Federasyonu Başkanı Züreffetin Hacıoğlu katıldı.

Paneldeki konuşmalarda, geçmişten ders alınması gerektiği, insanların göç zorlanmalarında barış kardeşlik ve dostluk içinde yaşama mesajları verildi. 9 Mayıs'ta Edirne merkezde yapılan zorunlu göçün 20'nci yılı anma

SEVCAN KALIPÇINDEN

etkinlikleri, 7 Haziran 2008 Pazar günü de Kırklareli Kavaklı da Balkan Türkleri Federasyonu nun, Kırklareli Valiliği nin katkılarıyla düzenlenen programa devam etti.

Etkinlikler kapsamında fotoğraf sanatçısı Behiç Günalan'ın 'Göçün Orta Yeri Hüzün' adlı fotoğraf sergisi de ilgiyle izlendi ■

Göçle yaşıtılan Mesut Öztürk ile Erdoğan Eser (üstte); Behiç Günalan'ın objektifinden, 20 yıl önceki göçten hüznün kareleri (altta)

EDİRNE LİSESİ'NDEN YETİŞENLER DERNEĞİ

Köklü Bir Geleneği Temsil Ediyor

Edirne Lisesi'nden Yetişenler Derneği (ELYD), bir eğitim kenti olan Edirne'de 152 yıllık geçmişine dayanarak köklü bir eğitim kurumu. Edirne Lisesi'nden yetişenlerin bir araya gelerek kurduğu sivil toplum kuruluşu ELYD, dört ildeki şubesi, 16 merkezdeki temsilciliği ile dayanışma içinde eğitim katkısı yaparak tüm yurttan dal budak sarıyor...

ELYD yöneticileri vapur gezisinde Vali Mustafa Yalılı ile buluştu

arasında. Edirne Lisesi'nde öğretmenlik yapan ünlü kişiler de var... Hasan Rıza, Rifat Osman, Nihat Sami Banarlı, Hafız İşcan, Orhan Şaik Gökyay, Arif Nihat Aşya, Osman Nuri Peremeci, Nihat Atsız bu isimlerden birkaçı...

Pek çok okulun mezunlarının kurduğu ve bir araya geldiği dernekler var, fakat ELYD, adıyla da bunlardan ayrılıyor. 'Yetişenler' sözcüğü, mezun olmak veya o okulda okumaktan daha derin bir anlam taşıyor. Örgütlenmeye başarıyla da ELYD pek çok sivil toplum kuruluşuna göre ilerdi.

ELYD'nin genel başkanı, 1941 doğumlu Atıl Erman, 1961 yılında,

mezun olduğu Edirne Lisesi'nde aynı zamanda pansiyon memuru olarak görev yapmış. İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü mezunu olan Erman, 2006'dan beri derneğin genel başkanlığı yapıyor. Atıl Erman ile Edirne Lisesi'nden Yetişenler Derneği'nin çalışmaları, hedeflerini ve projelerini konuştu.

-ELYD nasıl bir dernek?

Derneğimiz, 152 yıllık geçmişe sahip olan bir okula öğrenci olarak yolu kesen bir camiaya dayanıyor. Sadece Cumhuriyet döneminde, bu okuldun 10 bin aşkın insan yetişti, feyz aldı. Bu köklü eğitim kurumundan yetişenlerin hepsi ülkesine, bayrağına, Atatürk'lerine candan bağlı insanlar ve bunlar dünyamız her yerinde dağılmış duruma.

Geniş bir örgütlenmeye sahip olan ELYD, mezunlarıyla olan ilişkileri organize ediyor. Ayrıca ELYD, okulla yetişenler arasındaki destek ve yardımlaşmayı koordine ederek, hem mezunlara hem de okula hizmet ediyor.

-Okulun 152 yıllık geçmişi var diyorsunuz. 1850'lerde ise var mıydı?

Okulun kuruluşu 1857'deki rüştiyeyle dayanıyor. Yani 1885'e kadar ortaokul derecesinde eğitim veriyor. 1885 ile 1909 yılları arasında ise 'İdadî', yani lise oluyor. 1909'dan sonra liselere 'sultani' unvanı veriliyor. Edirne Lisesi de 1923'e kadar 'sultani' olarak eğitim veriyor. 1923'ten 1935'e kadar erkek lisesi olan okulumuz, 1935'ten 1992'ye kadar lise adıyla hizmet verdikten sonra, 1992-1998 yılları arasında Yabancı Dil Ağırlıklı Lise; 1998'den sonra da Anadolu Lisesi statüsüne alındı.

-ELYD, okul derneklerinde pek görülmeyen yaygın bir örgütlenmeye sahip değil mi?

Derneğimizin yürüttüğü pek çok faaliyet var. Bu hizmetleri yürütmek için iyi bir örgüte sahip olmamız diye düşündük. Genel merkezimiz İstanbul'da. Ankara, İzmir ve Edirne şubelerimiz var. Bunun dışında, Trakya Bölgesi ağırlıklı olmak üzere 16 temsilciliğimiz var. Bilgili kadriyle okul dernekleri arasında bu şekilde yaygın olarak örgütlenmiş başka bir kuruluş yok.

75 YILLIK DERNEK

ELYD ilk olarak 1934 yılında İstanbul'da kuruldu. Neden İstanbul, çünkü liseyi bitirenlerin yüksek öğrenim yapabileceği çok şehir o zaman İstanbul'du. Gençlerimizin çoğunluğu yüksek öğrenimlerini İstanbul'da yaptıkları için o tarihte derneği İstanbul'da kurularak. Amaç dayanışma idi. Ankara Üniversitesi'nin 1940'lerden sonra kuruluşuyla birlikte, Ankara'ya giden Edirnelilerin sayısı da arttı. Ama, benim öğrencilik yaptığım 1960'lı yılların başında bile Edirneli gençlerin yüzde 85'i İstanbul'da yüksek öğrenimini sürdürüyorlardı. Geri kalanlar da Ankara, İzmir ve Eskişehir'e gidiyordu. ELYD son yıllarda bizim girişimlerimizle böylesine yaygınlaştı.

-Yürüttüğünüz pek çok çalışma ile kamuyunun gündemine geldiniz. Edirne Liseli olmayanları ne derece kısındıracak denli faaliyetleriniz var, kısaca çalışmalarınızdan söz eder misiniz?

Sosyal ve kültürel faaliyetler ağırlıklı olmak üzere pek çok projemiz var. 'Merih Gecesi' adıyla, yılda bir kez düzenlediğimiz etkinliğimiz, İstanbul'da 63 yıldır yapılan bir gelenek haline aldı. Her ay İstanbul'da Çırağan Oteli'de yemeli bir toplantımız oluyor. Edirne Lisesi mezunlarının yoğun olarak yaşadığı kentlere geziler düzenliyoruz. Ankara, İzmir, Bursa, Çanakkale, Tekirdağ, Keşan ve

Lüleburgaz en çok gittiğimiz kentler. Bu gezilerin amacı, dostluk ve arkadaşlığın sürdürülmesi, oradaki arkadaşlarımızla çoğuştu bir dayanışma sağlamak. Bu gezilere eşler ve çocuklar da katılıyor.

Öğretmenler gününü hem Edirne'de hem de İstanbul'da kutluyor. Edirne şubemizin düzenlediği bu kutlama töreninde, okulla görev yapan öğretmenlerimizle, emeklerimiz bir araya getiriyor. Edirne Lisesi'nden emekli olan, İstanbul'da yaşayan öğretmenlerimizden ellerini oğru, geçmişiyad ederiz. Bunun amacı, camiamızın kadirbilirliğini ortaya koymak, 40 yıl, 50 yıl, 60 yıl geçse de onlara olan saygımızı yitirmedikmiş göstermek.

-ELYD'li'ler arasındaki dayanışma ve işbirliğinden söz eder misiniz?

Sosyal dayanışma ve yardımlaşma amacıyla birbirimizle destek oluyoruz. İş arayan gençlerimizle, hastalarımıza destek veriyoruz. Yarımda olanlarımızı da birbirimizin düzenli olarak ödülleri veriyoruz. Şekursan Ödüllü'nü, camiamızın mensupları arasında fikir ve sanat alanında ülkemize hizmetleri olan kişilere veriyor. 2004'ten itibaren, Prof. Dr. Nevzat Altıg, Prof. Dr. Suat Vural, Prof. Dr. Tankut Ökten, müzisyen Doruk Onakurt ve yazar Kandemir Konduk'a Şükran Ödülleri verdik. Hizmet ödülleri de camiaya ve okulumuzla hizmet edenlere veriyoruz. Her yıl 40. mezuniyet yilini tamamlayanlara ve okulu ilk 10 derece bitirenlere de ödülleri veriyor.

-Yayınlar da çıkarıyorsunuz...

Yeller arasında iletişimi sağlamak için iki ayda bir küçük bir bülten çıkarıyoruz, yılda bir kez de dergi. Zaman zaman yayınladığımız kitaplarımız da var. 4 ciltlik bir albüm hazırlıyoruz. Bu albüme her üyemiz bir sayfa yazıyor. Zamanla güncelleniyor. Kapsamlı bir araştırma yaparken, Edirne Lisesi'nin 150. yıldına 'Türk Milli Eğitiminin Ulı Cınarı Edirne Lisesi' adında bir kitap yayımladık. Şimdiyse 'Bir Sivil Toplum Kuruluşunun 75 Yıllık Öyküsü' adıyla derneğimizin tarihçesini konu alan bir yayın hazırlıyoruz.

ELYD'NİN HAYALI: KAMPUS

-Kampus gelişim projesi hakkında bilgi verir misiniz?

'Edirne Lisesi Kampüsünün Gelişimi Projesi' hazırladık ve hayata geçirmek için çalışıyoruz. Lise binasının bitişini de Tekel binaları Vali Nusret Miroğlu tarafından verildi. Projenin birinci aşamasında Tekel binalarından biri derslik, diğeri laboratuvar ve resim atölyesi yapılacak. 12 yıllık zorunlu eğitime geçişte yani 2. aşamada da Atatürk İlköğretim Okulu ile Anadolu Öğretmen Okulu binalarını kamusa katarak, derslikler ve laboratuvarlar genişletilecek. Üçüncü aşamada ise Kız Öğretmen Lisesi binaları kampüse katılacak ve Edirne Üniversitesi'nin ilk adımı atılacak. Sadece belli branşlarda eğitim veren, iki veya üç fakülte bünyesinde barındırın butik bir üniversite planlıyoruz ■

Söyleşi: Zeki Kar

Tarihî Edirne Lisesi binası

EDİRNE SARAYI'NDA MESAİ BAŞLIYOR

Kazı Başkanı Mustafa Özer: Edirne Sarayı Türk Kültürünün Efes'idir

TBMM'nin Saray-ı Cedit-i Amire'nin restorasyonu için ödenek vermesinin ardından, Edirne Sarayı'nda çalışmalar başlatılıyor. Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa Özer, Bakanlar Kurulu kararıyla Edirne Sarayı kazı başkanlığına atandı. Özer ile Edirne Sarayı ve sarayla ilgili planlanan çalışmalar hakkında konuştu.

Edirne'nin sahip olduğu tarihsel ve kültürel varlıkların başında gelen eserlerin biri kuşkusuz Saray-ı Cedit-i Amire. Padişahların Tuncna'nın kenarındaki dallere destan sarayı, 18. yüzyılın başına kadar kullanılmış, bu tarihten sonra kaderine

terk edilmiş, 93 Harbi'nde de hazine bir sonla tarihe gömülmüştü. Sarayın fiziksel varlığı ve görkemini, hazırladığı kitap, çektiği fotoğraflar ve çizdiği resimlerle canlı tutarak eserini günümüze ulaşmasını sağlansa bilindiği gibi Dr. Rifat Osmanoğlu...

Türkiye Büyük Millet Meclisi geçtiğimiz yıl aldığı kararla, Edirne Sarayı'nın yeniden ayağa kaldırılması için 5 milyon TL ödenek ayırdı. Bu yılın ocak ayında Edirne'ye gelen TBMM Başkanı Koksal Toptan'ın ödenekle ilgili protokolü imzalamasının ardından, çalışmalar hız kazandı.

Saray-ı Cedit-i Amire'nin kazı başkanlığına, Bakanlar Kurulu'nun 11.5.2009 tarih ve 2009/14995 sayılı kararıyla Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa Özer atandı. Genç bilim adamı, saray kazıları için 20 yıllık planlama yaptı. Ancak çalışmaların bu süreyi çok aşacağı ifade ederek, "Saray-ı Cedit Türk kültürünün Efes'idir, kazılarını tamamlanmasında bizim ömrümüz bile yetmez. Efes 150 yıldır kazılıyor, hala tarih fişkiriyor" diyor.

Mustafa Özer, çalışmalar için 30 kişilik bir ekip kurduklarını söylüyor. Ekip, Trakya 18 Mart, Ankara ve İstanbul üniversitele-

rinde tarihçiler ve farklı alanlardaki uzmanlardan oluşuyor. Sanat tarihçileri, mimarlar, restoratörler, seramik ve cam uzmanlarının yanı sıra harita ve jeofizik mühendisleri de Saray-ı Cedit'teki çalışmalarda görev alacak. Yurt dışından da uzmanların katılacağı çalışmalarda öncelikli olarak arkeolojik kazı yapılacak. Restorasyon, konservasyon ve jeofizik çalışmalarının yanı sıra fotoğraflama ve arşivleme çalışmaları da yapılacak. Edirne Sarayı kazıları daha önce de kazı çalışmaları Matbah-ı Amire (mutfaklar) bölümünden başlatılacak.

Osmanlı arkeolojisi ve Edirne tarihi açısından büyük önem taşıyan Edirne Sarayı'nın kaderine terk edilmiş ve her türlü tahribata açık olduğunu ifade eden kazı başkanı Yrd. Doç. Dr. Mustafa Özer, bugüne kadar sarayda farklı bilim dallarından oluşan uzmanlar tarafından multi disiplinler bir çalışma yapılmadığına dikkat çekerek, "Saray-ı Cedit-i Amire'yi meydana getiren 70 civarında yapıdan günümüzde sadece 8 tanesi, onlar da büyük ölçüde harap durumda topyekün üstünde bulunuyor; geriye kalanlar yıkılmış ve temelleri toprak altında. Arkeolojik bir kazı yapmadan, sarayın bütününi kapsayacak şekilde bir koruma ve onarım projesi yapmak ciddi sorunlarla yüz açar, bu nedenle öncelikle arkeolojik kazılarla işe başlıyoruz" diyor.

Edirne Sarayı'nda mevcut sorunlar

Saray-ı atı yapılar topluluğunun bilimsel kriterlere uygun şekilde restore edilmesini için öncelikle arkeolojik kazılarını yapılması

gerektiğini söyleyen kazı başkanı Mustafa Özer, sarayın bütünü için geçerli olacak bir koruma ve yaşatma politikasının belirlenmesi gerektiğini kaydediyor.

Özer, Saray-ı Cedit'teki mevcut sorunları şöyle sıralıyor: "Sarayın sınırlarının belirlenmemiş olması; Kırkpınar güres alanından kaynaklanan tahribatlar ve doküman bozma insaat uygulamaları; alanda güvenliği bulunmaması ve alanın insan tahribatına açık bulunması; gerek toprak üstünde gerekse toprak altındaki yapıların belgelenmemiş olması; toprak üstündeki yapıların restore edilmesinin saraya ilişkin yurt içinde ve yurt dışında bulunan kaynakların derlenmemiş olması."

Saray için seferberlik

Arkeolojik kazılarla başlayacak çalışmalarda ilk iş olarak Edirne Sarayı'nın yayılma alanı ve sınırları tam ve doğru olarak belirlenerek, 24 saat güvenliği sağlanacak. Çalışmaların başlamasıyla uzmanları da yoğun bir mesai bekliyor. Arkeolojik kazılarla elde edilecek buluntular, arşivlerdeki bilgi ve belgelerle bütünlendirilecek. Böylece sarayın planı, mimarisi, süsleme özellikleri, zaman içinde maruz kaldığı tahribat, geçirdiği onarımlar, ilaveler, yaşanan olaylar hakkında

Yurt içi ve yurt dışındaki kaynaklardan, özel müze, arşiv ve kütüphanelerdeki belge resim, gravür, plan ve metinler araştırılacak; bu araştırmayı yapmadan Edirne Sarayı'ni her ölçüde tanıdığımızı ve neyi kaybettiğimizi anlamak güç.

sıhıklı bilgilere ulaşmaya çalışılacak. Yurt içi ve yurt dışındaki kaynaklardan, özel müze, arşiv ve kütüphanelerdeki belge resim, gravür, plan ve metinler de değerlendirilecek. Bu çalışma sonunda bir de kitap hazırlanacak.

Mustafa Özer'e göre bu materyal ve kaynak araştırmasını yapmaktan Edirne Sarayı'ni her ölçüde tanıdığımızı ve neyi kaybettiğimizi anlamak güç.

Kazı çalışmaları öncelikle, Edirne Sarayı'nın ayakta olan yapılarından; Cihannüma Kasrı, Kum Kasrı Hamamı, Saray Mutfakları ve Adalet Kasrı etrafında yapılacak. Bu yapıların acil restorasyonu ihtiyacı olanların röleve-restitusyonu ve restorasyon projeleri yapılacak. Toprak altında temelleri bulunan yapıların tespit edilmesi için de jeofizik çalışmalar yapılacak. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından peyzaj projesi hazırlanacak.

Saray bölgesinin kent ile bü-

Yoğun çalışma planı

İlk yılda: Çalışmaların ilk yılında, sarayın sınırları belirlenerek güvenli ölçümleri alınacak. Araştırmalar sonucunda sarayın yazıt planı ortaya çıkarılacak ve ayakta ki yapılar acil onarım sorunları giderilecek.

5 yılda: Sarayın ayakta ki binalarında arkeolojik kazı çalışmaları sürdürülecek araştırma sonuçlarına göre sarayın mevcut durumunu belirleyen bir kitap hazırlanacak.

10 yılda: Toprak üstündeki yapıların onarımı tamamlanıp korunması amaçlıca; sarayın tümünü kapsayan bir restitusyonu önerisi hazırlanacak ve işlevlendirme yönünde adım atılacak. Edirne Sarayı'nı her yönüne tıtaacak nitelikte yapılacak hazırlanacak.

Bir zamanlar dünyayı gezdiren bir imparatorluğun görkemli sarayı acaba hangi surları saklıyor? Tarih ve kültür puzzle'indeki eksik kareleri keşfetmek; tarihe gormenin gizleri özmek için bilim ekibinin uzun ve yorucu bir yolculuğa başlaması gerekiyor. Saray-ı Cedit-i Amire'nin yeniden ayağa kaldırılarak, bir an önce Edirne'nin uygarlık mirasındaki boşluğunu doldurması dileğiyle bilim insanlarımız "kolay gelsin" diyoruz. ■

Zeki Kar

ÇİHAN PEHLİVANI ADALI HALİL

MEHMET AĞIRGAN*

Türkiye'de 'Edirne Aslanı', yurt dışında 'Sultan'ın Aslanı' diye anılır. Ashında ona yakışan ünvan ise 'Çihan Pehlivanı Adalı Halil'dir. Dillere dayan güreşleri onu efsanelştirdi. Bu nedenle hakkındaki yazılı ve sözlü bilgilerle, belgelerde pek çok eksik kayıtların yanı sıra yanlışlıklar da vardır. Geleceğe ışık tutar umudu ile arastırırım. Öncelikle, 1922 doğumlu üvey torunu emekli Yarbay Mehmet Göklen ile (Adalı Halil'in oğlu Emin'in eşi Sıdık'a'nın, ikinci eşi Ali Bey'den doğan) yap-tığım 17 Mayıs 2005 tarihli görüşmeyi ses bandına kaydettim.¹

ADALI HALİLİN KİMLİĞİ VE AİLESİ

Adalı Halil, 1866 yılında Meriç Nehri kıyısında Edirne'ye bağlı Adacı Kasabası'nın Kilise Köyü'nde doğdu. Hediye Hanım'la evli olan Adalı Halil'in, Emin isminde bir tek oğlu vardı. Edirne eşrafından Ahmet ağının kızı Sıdık ile evlenen Emin'in, Necmiye isminde bir kızı oldu. Balkan Savaşında (1912-1913) şehit olan oğlu Emin'in ölümünden sonra Adalı Halil eşi Hediye, gelini Sıdık ve torunu Necmiye ile birlikte Edirne'ye göç ederek Kırışhane semtine yerleşti. Kırışhane'deki kiliseye yakın bir yerde olan konutu, büyük bir çiftlik eli gibiydi. Adalı Halil, bugün, DSI Kırışhane Seddeleri'nin altında kalan bu evde ölüncüye kadar yaşadı.

Ovadan odun keserken terleyen Adalı Halil, sonunda zatürre ölü ve 7 Şubat 1927 tarihinde Kırışhane'deki evinde öldü. Evinin

yakınındaki Kasımpaşa Camii avlusuna gömülen Adalı, Tunca Nehri'nin taşkınları nedeniyle 1956 yılı itibarıyla bugünkü Kulekapı Caddesi'ndeki yerine nakledildi. Halen Kırkpınar mezarınımleri, Adalı Halil'in bu mezarı ziyaret edip, dua okuduktan sonra başlar.²

Adalı Halil güreşe 16 yaşından başlayarak, 18 senesi Kırkpınar beshpehlivanlığı kazandı. Adalı, oğlu Emin'i de güreşçi yapmaya için çabalayınca da hem kendisi hem de arkadaşları, çoğunun boş yere ezilmesini istemediğinden vazgeçti. Edirne'ye filiz merkez köylerden Üyükütatarda akrabaları olduğunu biliyoruz.

Kel Aliço'nun çırağı olan Adalı, onun güreş taktiğini büyük ölçüde öğrendi uyguladı. Rakibini ezerek yenmeyi seçtiğini oynarın ile tanındı. Kel Aliço'nun ünü 'Huzur Pesrevi' ni en iyi uygulayan pehlivan oldu. Yilgünlük bilimey azimeli, istikrarlı ve sabırlı bir sporcuymu.

Adalı'nın boyu 1.98 m olup, 150 kg ağırlığındaydı. Göğüs çevresinin 1.25 cm ve boyun çevresinin de 0.50 m olduğu söylenir. El ense oynularının en iyi ustalarından idi. Her sabah evinin orta direğine el ense çekerek antrenman yaparmış. Hatta Adalı Halil'in ölümünden sonra kışpeti, uzun süre bu orta direkte asılı kalmış. Yetiştirdiği çırağı Kara Emin de (1882-1941) uzun yıllar ünleriyle beraber güreşler yapıp.

Adalı Halil, Kırkpınar'ın Edirne Sarayçı'ndaki ilk defa 18-19 Mayıs 1923'te başlatılmasında, organizasyonun başkanlığını üstlenmişti.³ Adalı Halil öldüğünde, Edirne Reji (Tütün-Yaprak) İdaresi Müdürlüğü'nde kapıcı olarak görev yapıyordu.

ADALI HALİLİN YURT İÇİ GÜREŞLERİ

Adalı Halil, Osmanlı Devleti'nin güreşçi padişahlardan Abdülaziz döneminin (1861-1876) hemen arkasından çayra çıktı. Adalı Halil, Makarnacı Hüseyin'in Sultan Pehlivanlığı'nı⁴ alan ve bütün yurtta nam salarak 28 senesi Kırkpınar'ı kapatan 'Gadder Kel Aliço' diye ün yapan bir güreşçinin çırağı idi. Adalı'yı sıkı bir güreşçi olarak tanıyan Kel Aliço, onun uzun süren antremanlarda hazırlayıp meydanlara sürüyordu. O dönemde çayrılarda çok namlı pehlivanlar vardı. Onların: Koca Yusuf, Kurtdereli Mehmet, Filiz Nurullah, Çakır, Rüstem, Hergelci İbrahim, Colak Mola vb.⁵

Çayrılarda Deli Orman rüzgarının estiği bu dönemde, Edirne Aslanı Adalı Halil de Kırkpınarda Kel Aliço ile birlikte 2 yıllık sıkı bir çalışmada, 25 yaşlarında beshpehlivanlığı ulaşmıştı. Usta Kel Aliço onu Edirne'de Cezzarzade Mehmet Bey'in çiftliğinde⁶ hazırlayıp meydanlara sürdü. O tarihlerde ünlü güreşçi Kırkpınar dışında Rumeli Bölgesi'nde, Selanik ve Kavala'da, Anadolu'da ise İstanbul Yakacık ve Kartal ile Yalovada yapıyordu.⁷ Adalı Rumeli'de kendini ispat ettüğünden

ustası Kel Aliço onu Anadolu'ya sürdü.

Adalı Halil, İstanbul'da Kavala Çolak Mümin ve Hergelci İbrahim ile güreş tutup berabere kalarak ününü pekiştirdi.⁸ Koca Rüstem'i Bursa'da arayıp bulamıyınca, Manyasa geçerek Rüstem'i yenen Katrancı Mehmet ile güreşe tutuşarak onu yendi ve ortaya konan kır atı adı. Manyasa'nın Çardak'a geçen Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet pehlivanla burada ilk defa karşılaşarak berabere kaldı.

Bir hafta sonra Çayırhisar'da yeniden karşılaşan Adalı Halil, Kurtdereli ile yine yenilmedi. Adalı yurt içi turnuvalarından sonra, Edirne'ye döndü. Artık onun için yurt dışı karşılaşmalar yapıyordu.

YURT DIŞI GÜREŞLERİ

Adalı Halil, Mösyo Piyer'in isteği üzerine yurt dışı gezilerine başladı. Kendisinin önce yurt dışına giden Koca Yusuf ve arkadaşları Türk gücünü Batıda ispatlamışlardı. Bütün mesele Türk güreşinin ününü Avrupa ve Amerika'da devam ettirmektir.

Ünlü Adalı Halil, 1900 yıllarında Avrupa Kıtası'ndaki ilk güreşlerine Vivanada başladı.⁹ Karşınsa çikarılense Rus Pilçevskisi ile en ilmi Runder dışına savurması Avrupa'da ona saygınlık ve ayrıcalık sağladı. Daha sonra onu Fransa'da görüyoruz.¹⁰ Paris'te İsviçre'li Deryaz'la Filiz güreşle birlikte ününe ün kattı. Adalı, serbest güreşlerin yanında Greko-Romen güreşlerinde de gücünü ispatladı.

Amerika seferi Chicago kentindeki gösterilerle geçti. Tom Jenkins'le yaptığı güreşte, acı kuvveti ile rakibinin kaburga kemiklerini kırdı.¹¹ Amerika'dan İngiltere'ye geçen Adalı, ısrarları çok para ödülü üzerine Kurtdereli Mehmet pehlivanla Londra'da karşılaştı. Malarya hastalığına yakalanmış olmasına rağmen satlerce güreşip 1904 yılında, Kurtdereli Mehmet ile yad ellerde de yenilme-yip yine berabere ilan edildi. ■

* Araştırmacı Yazar

Adalı Halil (solda)
Kurtdereli
Mehmet ile

KAYNAKLAR

- 1-Mehmet Göklen: D-1922
- 2-M. Atif Kahraman, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi (1924-1951) Kırkpınar Güreşleri, Ankara 1977.
- 3-Başbakanlık İsmiyesi: 190 s.
- 3-Edirne: Serhattı Payitah, YKY, İstanbul 1998, Kırkpınar'ın Tarihi, Cem Atabeyoğlu, S:515
- 4-M. Sami Karayel, Kel Aliço, İstanbul 1941, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 56s.
- 5-M. Sami Karayel, Adalı Halil ve Kızılcağı Mahmut, İstanbul 1948, Ahmet Halit Kitabevi, 47s.
- 6-Atif Kahraman, Koca Yusuf, Büyük Türk Pehlivanı, Ankara 1987, Büyük Matbaası, 226s.
- 7-Murat Köse, Edirne-Kırkpınar ve Yağı Güreş, İstanbul 1990, Polat Ofset, 160s.
- 8-Murat Sertoğlu, Rumeli Türk Pehlivanları, Kurtdereli Mehmet-Adalı Halil, Ankara 1986, Sevinç Matbaası, 215s.
- 9-Edirne Ses Gazetesi: 25.2.1970
- 10-Yeni Edirne Gazetesi: 1.9.1953-27.11.1953
- 11-Kemalattin Kaya, Yaşayan Kırkpınar, İstanbul 1985, Yaylaçık Matbaası-41s.

Tarihi Kırkpınar Güreşleri

PROF. DR. NEVIN YURTSEVER ATES

Güreş gücebe ve köy yaşamı süren eski Türklerin en çok ilgi duydukları, en eski spor türüdür. Güreşin doğuşu insanlığın bir "beden kültürü düşüncesi"ne sahip olmadığı zamanlara kadar iner. Doğayla baş edebilme aşamasında bir güç gösterisi olan güreş, aynı zamanda, bir bayram sevinci paylaşırken ya da ölü gömme törenlerinde olduğu gibi halkın kederini dağıtmak amacıyla bayırcuların gösterilerini başında yer alır.¹

Türk toplumunun zengin geleneklerinin vazgeçilmez bir parçası olan güreş, tarihin en eski uyarıtkılarından da rastlıyoruz. Örneğin Sümer şehirlerinden biri olan Nippur'da çıkarılan ve bugün Berlin Müzesi'nde bulunan Sümer yazılı tabletlerinde güreşten söz edildiğini; Hititlerin de güneş tanrısı Teşup şerefine güreşledikleri yarımsa ve şenliklerde güreşlerinde yer aldığını biliyoruz.²

Tarihçiler eski "Türkler" ilişkini olarak güreşin başladığı yılları tam olarak belirleyememişlerdir. Fakat Ortaçağ Türklerin destanlarından

olan Dede Korkut destanında³ ve Kaşgarlı Mahmud'un Divan-ü Lügat-ü Türkî⁴ adlı eserinde güreşten söz edilmiştir. Bu kaynaklardaki veriler, güreşin ilk kez Türkler tarafından yapıldığını ve Orta Asya'dan tüm dünyaya yayıldığını kesinleştirmektedir.⁶ Göç yollarıyla Batı'ya yayılan güreş, Türklerle Anadolu'ya geçmiştir.⁷ Küçükükülük, Acelerin etkisinde "güreşçi" sözcüğü yerine "pehlivan" ya da "pehlevan" sözcüğü kullanılmışlardır. Farsçadan dilimize geçen bu sözcük, iri yarı ve güçlü kimse anlamına gelmektedir.⁷ Araplar da güreşçi sözcüğü yerine "bahavın" sözcüğü kullanmaktadırlar.

Pehlivan⁸ sözcüğü, güreşçiler için kullanıldığı gibi, aynı zamanda, cırt ve kılıç oynayanları da kapsamaktaydı ve güreşçiyse "küştigir" de denmekteydi. Evliya Çelebi'nin ünlü eseri Seyahatnamesinde güreşçi tekkelerinden söz edilir. Gerçekte Selçuklular zamanından itibaren güreş çalsmalarının yapıldığı özel kuruluşlar oluşacak ve bunlara "tekke"⁹ adı verilecektir. Evliya Çelebi'nin

"Tekke-i Küştigir" adıyla bahsettiği de bu tekkelerdir.¹⁰

Bu arada belirtmek gerekirk ki güreş tekkelerinin, tarihteki tekkelerle hiçbir ilgisi yoktur; gerçekte, güreş tekkeleri, çağımızda açılan güreş okullarının anıysıdır.¹¹ Ancak, pehlivanların dervişler gibi giyinmesi ve yaşaması, bu türden bir karışıklığa neden olmuştur.

Osmanlılar'da güreş

Topkapı Saray Kütüphanesi'ndeki Osmanlı Güreş Tekkeleri ile ilgili defterler, bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgiler vermektedir.¹² Spor tekkelerinin ne zaman açıldığını, konusunda kesin bir tarih bilmiyorsak da Orhan Gazi zamanında Bursa'da, ikincisi de Edirne'de Edirne'deki tekke, Edirne, hükümet merkezi olunca, I. Murad zamanında, devlet tarafından yapılmıştır.¹⁴ Evliya Çelebi bu tekkelerin yerini "Ali Paşa Çarşısı yakınında Balık Pazarı kapısının iç yüzünde" diye anlatıyor. Ali Paşa Çarşısı'ndaki balık pazarı ile iğneciler kapısı arasında bulunduğunu

yaşıyor. Ali Paşa Çarşısı, günümüzde hala çarşı olarak kullanılan çarşıdır. Evliya Çelebi, 1630 yılında Edirne'de gördüğü Pehlivan Cemaleddin Tökkesinden¹⁵ söz ederken şu bilgileri verir: "... Edirne'de Rumeli Davaları hafta da bir gün toplam 70-80 çift babayığit yağlanır, güreş tutarlar. Pehlivanlar güreşirken Gülbak-ı Muhammed çalınır, bahadurları gazaya teşvik ederdi. Güreşler 2-3 saat sürer, pehlivanlar 360 oyun hilesini deneler, nihayet şırzadan, kesmeden, sarmadan, karakustan, havalandırmanın, boğmadan, kapak atmadan, hasımları yenerlerdi. Pehlivanlık paz kuvveti, erlikti. Tekke kagir değil fakat mamurdu. Birçok hücrenin mutfağı vardı. Eski pehlivanların demir yayları, okları, güreşleri, kispetleri duvarlarda asılı idi."¹⁶

Osmanlılar'ın üçüncü güreş tekkесinin açılması İstanbul'un fethinden sonradır. İstanbul'daki en önemli güreş tekkesi Küçükpazar'daki Şüka ve Zeyrek Yokuşu üzerindedir. Bu tekkelerin II. Mehmed döneminde açılmaya

Osmanlılar'da "pehlivan" olmak, aynı zamanda, sosyal bir statüydü de beraberinde getirmekteydi. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren çocukların "pehlivan" olarak yetiştirme ve yetiştirilme çabalarına tanık oluruz.

başladığını, 1800'lü yıllara kadar faaliyetlerini sürdürdükleri bilinmektedir. II. Mahmud, 1826'da Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdırken, beyliklerini bağlı buldukları Bektaşî tekkeleri ile birlikte bazı tekkeleri de kapatıp dağıtmıştır. Bunlar arasında güreş tekkelerinin de bulunduğu Türki güreşinin şansızlığı olmuştur.¹⁷

Osmanlılar'da "pehlivan" olmak, aynı zamanda, sosyal bir statüydü de beraberinde getirmekteydi. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren çocukların "pehlivan" olarak yetiştirme ve yetiştirilme çabalarına tanık oluruz. Tam bir halk sporu

olan güreş, özellikle toplumun alt gelir düzeyinde köylü halk tarafından çok benimsenmişti. Güreşçiler başarı kazandıçça, İstanbul'a yöneleceklerdi. Zira güreşçilerin büyük ün kazanmaları, İstanbul'da elde edecekleri bilgiyetlerle doğru orantılıydı.

Pehlivanların Piri "Allah ve Resulü'nün Arsları" diye anılan Uhd Savaşını¹⁸ şehit edilen Hz. Muhammed'in amcası Hzret-i Hamza¹⁸ kabul edilmekte birlikte, bazı kaynaklarda Hz. Mahmud Velinin¹⁹ de adı geçmektedir.

Yavuz Sultan Selim döneminde

sancağa çıkarıldı. Osman Bey zamanında başlayan bu gelenek, II. Mehmed zamanına kadar (1593-1603) devam edecektir. Doğaldır ki, bu dersler sadece dini konularda değildi. Şehzadelerin istek ve yeteneğine göre, okutarak, ana çıkarak, güreş tutmak, ata binmek gibi sportif faaliyetleri de kapsardı.

Şehzadelerin güreş sporunu sevdiğini ve hata yaptığını, Yıldırım Bayezid'in oğlu Çelebi Sultan Mehmed'in, güreştiği için "Güreşçi Çelebi" diye anıldığını, Sultan IV. Murad'ın ise padişahlığı zamanında bile kispet giyip güreştiğini²² bilmekteyiz.

Güreşçilerin bir cemaat halinde teşkilatlanmaları muhtemelen Fatih döneminde olmuştur. Fatih'in Yeni Saray'ı (Topkapı) yerleşmesinden sonra, kademeli olarak alt belgeler, zamanın kademeli gelişimini, Enderun (ic) ve birer (dis) denilen iki bölüme olansın bu yapıda, birun sarayın dış halkı olup, çeşitli milletlerden sanatkarların ve sporcuların bulunduğu bölümdür.²³

II. Bayazıt tahta çıkarken, 25 yıl kaldığı Amasya'dan bir düzine pehlivanı da beraberinde getirmişti. Kanuni Sultan Süleyman zamanında da onemini koruyan güreşçiler, daha sonra ihmale uğrayacaktır. Nitekim XVI. yüzyıl sonlarında bir güreşçi tarafından kaleme alınan arzuhalde, padişahın eskisi gibi pehlivanlara önem vermesinin istendiğini öğreniyoruz.²⁴

IV. Murad zamanında güreşçilerin birundan enderuna²⁵

"Ehl-href Defteri"nde (Sanatkarlar Defteri), Cemaat-ı Küştigir (Güreşçiler Bölüğü) da yer almaktadır. Bu pehlivanların sanatkarlar sınıfına dahil edildiğini ve böylelikle diğer sporcularından ayrııldıklarını gösterir. Bunun nedeni her sanat dalından olduğu gibi, pehlivanların da ayrılmış olmasıdır. Diğer spor türlerinin ayrı olmadığı için, bu sporlar sanat olarak kabul edilmemiştir.²¹

Osmanlı padişahları, şehzadelikleri döneminde, altı yaşında Şehzadeler'in yönetimi bir dini töreninde, okuma-yazma ve dini dersler öğrenmeye başlarırdı. Şehzadeler biraz daha büyüyençe

Kırkpınar Marşı'nın Bestecisi Beyazıt Sansı

Bu yıl 648'ncisi yaşanan Kırkpınar'ın, yedi asırdır süren tarihsel, kültürel, sosyal ve sportif özellikleri var. Günümüzde 'Kırkpınar' denince, Edirne'de çok bilinen bir de 'Kırkpınar Marşı' var. Edirneli emekli müzik öğretmeni Beyazıt Sansı'nın 1995 yılında sözlerini yazıp, bestelediği Kırkpınar Marşı. Sarayçı'nda giriş kapısına sözleri yazılan, yerel radyo ve TV'lerde çokça çalınan, dükkan ve mağazalarda posterleri asılan marşın bestecisi Beyazıt Sansı'yı yakından tanıyalım...

1945 yılında Edirne'nin Karaağaç Mahallesi'nde doğan Beyazıt Sansı, musiki merakını birlikte büyüdüğü Karaağaçlı davul zurnacılarından aldığını söylüyor. Boy zamanlarının tümünü onlarla birlikte geçiren Beyazıt, çocuk yaşlarda önce kaval, sonra bağlama, daha sonra da keman çalmayı öğrenmiş.

Edirne Lisesi mezunu olan Sansı, daha sonra gittiği Rize Öğretmen Okulu'nda iyi bir müzik eğitimi aldığını belirtiyor. Öğretmen okulunda parasız yatılı okuyan Beyazıt Sansı, yurdun çeşitli illerinde, sınıf öğretmenliği yapmış, ayrıca ortaokul ve liselerde de müzik öğretmenliği görevini yürütmüş. Öğretmenlik yaparken aynı zamanda İstanbul Belediyesi Şehir Konservatuvarı'na da devam etmiş, "Öğretmenin sınırı yoktur" diyerek, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden de on lisans almış. 30 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra Edirne'ye dönen Beyazıt Sansı, müzik çalışmalarına devam ediyor, hatta nota okumadaki eksikliğini fark ederek, bu kez öz ders almak üzere İstanbul'a bile gidiyor.

Her değere bir marş yazıyor

"Öğretmenlik yaparken besteler de yaptım" diyen Beyazıt Sansı, bugüne değin 20 çocuk şarkısı, alaturka Türk sanat müziği parçaları ve yerel marşlar bestelemiş. Edirne Türküsü adlı şiiri belediye başkanlığının kapısına asılan Sansı Hoca, en çok Edirne için yazdığı ve bestelediği marşlar için heyecan duyuyor. Kırkpınar Marşı, Edirnespor Marşı ve en son da tava çiğneri marş

yapmış, şimdilerde de Vakıflar için marş bestelediğini söylüyor.

"Kıskanc değilim, fakat Kırkpınar Marşı'nı Edirne dışından biri yapsaydı çok kıskanırdım" diyen Beyazıt Hoca marş için şöyle konuşuyor:

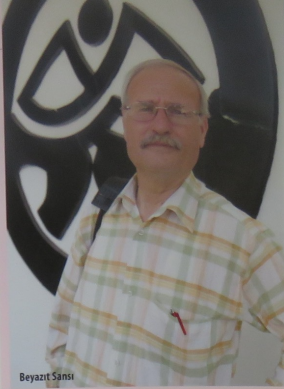
"Marş 1995'te yazdım, on yıl boyunca halk tarafından dinlendi ve benimsendi. Bunun üzerine, 2004'te belediye meclisinin kararıyla Kırkpınar'ın resmi marş olarak kabul edildi. Marşım, bütün seremonilerde çalınıyor, ayrıca davul zurna ile de çalınıyor ve er meydanında cazgırlar tarafından okunuyor. Bundan bahıyatlılık duyuyorum."

Kırkpınar tutkusu çocukken başladı

1956 yılından beri güreşleri izlediğini söyleyen Sansı Hoca, "Çocukken sabaha gazozcu olarak girer, sonra gazozları bırakarak güreşleri seyredirdim" diyor. Türkiye'nin neresinde olursa olsun, her yıl mutlaka Kırkpınar'a gelir, izlemiştir.

"Neden yerel marşlar besteliyorsunuz?" sorumuzu, belleklerimizde kalan beylik sözlerle açıklıyor: "Sanat sanat için değil, sanat halk içindir. Eğer sanat halkla hitap etmiyorsa, o sanat boşur. Müzik yeteneğimi Edirne'm için, kültürel değerlerimize halkımızın sahip çıkması için kullanıyorum."

Marşlarının Edirne'nin kimliğine olumlu katkıda bulunduğunu da belirten Beyazıt Sansı, halkın, yazdığı, bestelediği marşları sevdiğini ve sahip çıkıldığını da söylüyor. "Tabii bunda ET'V'nin katkısı büyük" diye de ekliyor. ■

Beyazıt Sansı

KIRKPINAR MARŞI

Büyük efsaneyi görür gibiyim
Tarih dehlizinde yürür gibiyim
Eyyah heyecandan ölür gibiyim
Edirne Kırkpınar er meydanında

Yıl bin üç yüz altmış bir Rumeli'ne geçilir
Kırkpınar'ın suvundan kana kana içilir
Türkün bas pehlivanı bu cayırda seçilir
Edirne Kırkpınar er meydanında

Yirmi davul yirmi zurna çalınır
Pehlivanlar sıra sıra salınır
Her bir yiğit namı ile anılır
Edirne Kırkpınar er meydanında

Yiğitler çikmişler el bağlamışlar
Kazanbaşı edip sırt yapılamışlar
Piri üstatlardan destur almışlar
Edirne Kırkpınar er meydanında

Kırkpınar ağası ağalar hası
Kırkpınar'da ağa tarih mirası
Yaşar her ağanın bir hatırası
Edirne Kırkpınar er meydanında

Davut sesli cazgır güreş okuyor
Ter bulaşması çimen yağa kokuyor
Altı yüz yıl tarih gerek oluyor
Edirne Kırkpınar er meydanında

Dünyada yiğitlik mertlik simgesi
Türkün öz sporu yağlı güreşi
Yaşatır Edirne Beyedyesi
Edirne Kırkpınar er meydanında

Edirne dünyada Türkiye'nindir
Kırkpınar Türkiye'de Edirne'nindir
Yaşayan bir efsane bir ananedir
Edirne Kırkpınar er meydanında

80. Yıl Cumhuriyet Lisesi Karşısı

OPET Akaryakıt İstasyonu

Ayşekadın / EDİRNE

tel: (0284) 225 11 83 fax: (0284) 212 00 29

edirne@ozturklerpetrol.com.tr

www.ozturklerpetrol.com.tr

SELİMİYE'DEN SONRA İLK DURAK:

Arasta

Arasta Çarşısı, yeri ve yabancı turistlerin Türkiye'nin Kabesi olarak nitelendirilen Selimiye Camii'ni gezdikten sonraki ilk uğrak yerleri. Edirne'ye gelip de Arasta'ya uğramadan olmaz. Küçük de olsa, eşe dosta çam sakızı çöban armağanı bir hediye götürmek isteyen herkesin yolu Arasta'dan geçer.

Selimiye Külliyesi içinde bulunan ve Edirne'nin tarihini yansıtan Arasta Çarşısı, yıllar içerisinde alışveriş için en çok tercih edilen merkezlerden birisidir. Giderek eski üsluplarını kaybetse de, esnafın 'nerde o eski günler' diye yakınısı da Arasta Çarşısı. Edirne'ye gelen turistin, özellikle de inanc, turizmi için gelenlerin ziyaret etmeden geçmediği bir mekan. Onceleri ayakta bulaşıcılar olduğu çarşıda, şimdiki hediyelik

eyaş satan dükkanlar çoğunlukta. Gıysıden, ceviz, çok çeşitli ürünü başlanmış. Orijinal meyve boyutlarında yapılan mis sabunları, artan talep üzerine kalıpla preslenerek daha minyatür hale getirilmeye başlanmış. Mis sabunu satan esnaf, artan talebi karşılayamayan sabun imalatçılarının yaptığı hilelerden yana dertli, mis sabunu yapıcılarının denetimden geçirilmesini istiyorlar.

Diğer çarşılarda olduğu gibi Arasta Çarşısı'nda da Edirne'ye özgü meyve sabunlarını hemen her tezgahda görmek mümkün. Edirne'ye özgü olan fakat son yıllarda hediyelik eyaş olarak Türkiye

GAMZE ATALAY

çapında ilgi gören mis sabunları neredeyse her dükkanında satılıyor. Müşteri çekmek ve satış yapmak isteyen esnaf çarşısı tezgahına mis meyve sabunlarını dizmekte bulmuş.

Edirne mis sabunları turistler tarafından çok rağbet görüp, satın alınmaya başlanınca mis sabunlarının kalite standardı da değişmeye başlamış. Orijinal meyve boyutlarında yapılan mis sabunları, artan talep üzerine kalıpla preslenerek daha minyatür hale getirilmeye başlanmış. Mis sabunu satan esnaf, artan talebi karşılayamayan sabun imalatçılarının yaptığı hilelerden yana dertli, mis sabunu yapıcılarının denetimden geçirilmesini istiyorlar.

Hediyelik eyaş sektörünün kalbi

5 yıldır mis sabunu satan ve sabun atölyesi kuran Yunus Saç kalitenin düştüğünden şikayet ediyor. Arasta Çarşısı Derneği'nin başkanlığına da yapan Yunus Saç önerilerini şöyle sıralıyor: "Mis sabunculuğunun bir kalitesi ve standardı olmalı. Valilik veya mis sabunculuğu konusunda patenti bulunan Trakya Üniversitesi denetim yapmalı. Çünkü, artık herkes mis sabunu yapıp satıyor. Kalite giderek düşüyor. Bu da Edirne'nin reklamının kötü yapılmasına demek. 350-400 aile ev geçindiriyor ama mis sabunculuğu da ölüyor".

Arasta Çarşısı esnafı Selim Bırbir de dükkanında mis meyve sabunu satıyor ve o da kalitenin düşmesinden, her dükkanında mis sabunu satılmasından şikayet ediyor: "Artık evlerin büyük bir bölümünde meyve sabunu yapıyor. Ev

hanımlarının çoğu bu işten para kazanıyor. Bu ekonomi bakımından iyi ama kalite açısından aynı şeyi söylemek malesef mümkün değil" diye yakınıyor. 30 yılı aşkın Arasta Çarşısı'nda esnaflık yapan Selim Bırbir, 8 dil konuşuyor ve her yabancı turistle rahatlıkla iletişim kurabiliyor. Bırbir, "İngilizce, İtalyanca, Bulgarca, Yunanca, Almanca, Macarca, Polonyaca ve Romanyaca rahatlıkla konuşabiliyorum ama artık eskisi gibi turist gelmiyor. Eskiden yabancı turistler daha çok gelir, daha sık alışveriş yapıyor. Son yıllarda alışveriş yapan turist sayısında önemli bir azalma var" diyor. Bırbir ayrıca, ileriki yıllarda Arasta Çarşısı'ndaki çoğu dükkanın tek çeşit ürünü yöneteceğini iddia ediyor: "Otağoe meyve dükkanlarını büyük bir kısmı şeker, sabun, süpürge gibi hediyelik eyaşlardan birini satacak.

Kalitenin düşmesi turizme zarar verir

Selim Bırbir'in iddiası esnafın derdine care olur mu bilinmez ama Edirne'deki hediyelik eyaş sektöründe geçmiş yıllara göre kalite anlayışının geri plana düştüğü açıkça görülüyor. Sektörü ve Arasta Çarşısı'nı iyi tanıyanlar, bunun en önemli nedeni olarak Etrur mağazasının kapanmasını gösteriyorlar. Etrur'un hediyelik eyaş sektörüne ivme kazandırdığı

na, Arasta Çarşısı'nın da kendine çeki düzen verdiğini öne sürüyorlar. Kenite hediyelik eyaş işi yapan tüm dükkanlar, o dönemde turiste daha kaliteli ürün sunmak için gayret ediyorlardı. Etrur'un sektördeki fiyat ve kalite düzeyini belirleyerek çok etkin bir rol oynadığını iddia edenler, "Çatay yükselen elken, yani Etrur ortadan kalkınca, kalite anlayışı da geri plana düştü" diyor.

Tarihi Arasta Çarşısı esnafı işlerini giderek küçülmeyeşinin global krize ve küçük esnafın desteklenmemesine de bağlıyor. Kalitesine güvenen firmalar ise ekonomik krize de, yıllara da meydan okuyor. Sektörü ve Arasta Çarşısı'nı iyi tanıyanlar, bunun en önemli nedeni olarak Etrur mağazasının kapanmasını gösteriyorlar. Etrur'un hediyelik eyaş sektörüne ivme kazandırdığı

Selimiye'de durduğu süreçte Arasta da var olacak

Arasta Çarşısı Derneği 2. Başkanı Ayye Karadas, Tarihi Arasta Çarşısı'nın Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden gereken desteği alamadığını belirtiyor. "Arasta Çarşısı esnafı olarak yeterince desteklenmiyoruz. Son yıllarda hiç iş yapamıza hale geldik. Dükkanlarımız oror hale geldik. Çiftçilerin destekleme kredileri var, sanayici-

nin teşvik primleri var. Küçük esnafın hiçbir destekçisi yok. Küçük esnaf hep yalnız kalıyor. Arkada bir kenti ayakta tutan küçük esnafın. Kentin alışveriş kültürünün devam etmesini için küçük esnafın desteklenmesi gerekiyor" diye konuşuyor.

Başkan Yunus Saç da artık eskisi gibi iş yapılmadığını belirtiyor. "Bizim Arasta Çarşısı olarak en büyük sorunumuz seyyar satış ve dilencilik. Dilencilik Selimiye Camii'ne gelen turistleri bezediyor ve turistler de Arasta'ya girmeden kaçıp gidiyor. Hiçbir kurum seyyar satış ve dilencilere çözüm bulamıyor" diye yakınıyor.

Arasta Çarşısı'nın Selimiye Camii durduğu süreçte var olacağını belirten Yunus Saç, "Selimiye Camii Türkiye'nin Kabesidir. Selimiye Camii'ne yazık ki gereken önemi ve hassasiyeti göstermiyor. Selimiye Camii çevresinin güzel bir şekilde düzenlenmesi lazım. Bir de Selimiye Camii yakınında bir turizm bürosu olmalı ve gelen turistlere her dilde tanıtım yapmalı" diyor.

Esnaf, Arasta Çarşısı'nın iş yapar hale getirilmesini için seyyar satış ve dilenci sorunlarının çözümlenmesini şart koşuyor. Girisimci de belirtiyor. Esnafın bir diğer büyük sorunu da otopark. Otopark ücretinin yüksek olması sebebiyle gelen müşteriler araçlarını park edip rahatlıkla alışveriş yapamıyor. Çarşı esnafı otopark ve seyyar satış sorununu çözümlenmesi halinde işlerini daha iyi olacağını inanıyor ■

2- İzmir Valiliği basta olmak üzere 8 takdimname almıştır.

3- İzmir'de 7 diğer illerde 2 olmak üzere toplam 9 okula adı verilmiştir.

4- İzmir, Tekirdağ, Kırklareli ve İsparta ile çeşitli ile ve kasabalara verilmiş 8 Fahri Hemsöhrlik Beratı.

5- Türk Tarih Kurumu, Berlin ve Viyana Arkeoloji enstitüleri daimi üyeliğine sahiptir.

Tarih Tutkusu

Asarı atıkaya meraklı ve bilgilidir. Çalıştığı illerde tarihi eserlerin onarımına büyük önem verir. 'Müzeler ve Eski Eserleri Sevenler' dernekleri kurdu. Almanya ve Avusturya arkeoloji enstitüleri onu daimi üyü yaptı. 'Türk ve Dünya Halları Panoraması' adıyla bir kitabı yayımlandı.

Umumi müfettişliği döneminde Edirne'de bulunan tarihi eserlerin onarımına büyük önem verdi. Bu çerçevede Sarucapaşa Camii, Bedesten, Tip Medresesi, Merzi-fonlu Karamustafa Paşa Çeşmesi, Haculbey Çeşmesi ve Ekmeke-zade Ahmet Paşa Kervansarayı'nı onardı. Yaptığı kamulaştırmaları Kağız Mihal, Yahyabey ve Muradiye camilerinin çevrelerini düzenledi.

Edirne Arkeoloji Müzesi ve Eski Eserleri Sevenler Derneği'nin kurdu. Tarihi eserlere düşkünlüğü ve bu olumlu çalışmalarına rağmen

"Kazım Dirik palavracı derler, bunu ben de biliyorum. Fakat şuna emin olunki, ben başkasının hiçbir cesaret edemediği yüz için mutlaka altmışını başarırım"

Edirne'nin birçok tarihi eserinin yıkılıp yok olması ya da satılması engel olamamış. Maili inhidam denilen, yıkılmaya yüz tutmuş ya da yeniden yapılması mümkün olmayan birçok tarihi eser, arsa ve müstamlakata satış (diki 27 Mart 1939 tarih ve 5 sayılı satış kararında olduğu gibi. Efkal Hefet-i Feniyeye mühendisliği raporı sonucunda Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Edirne Belediyesi'nce satılmıştır. Bu kararda adı geçen camilerden Abdurrahman Camii, 2759 liraya satılmıştır.

Turgut Bezirgan, Rakkas Ali Bey, Sinan Bey, Hafız Ahmed, Zen-i İbrahim Paşa camilerinin aralarında İskeçe Mirsad, Tihim Ağa, Soruca Paşa, Vize Gelibi, İbrahim Paşa, Nisanca Paşa, Emir Mesudi, Küse Balaban, Haçeci, Abdurrahman, Çokalca. Yaya Nemirtaş camilerini temkilen satılmışlar.

Üye: Belediyeye Matbaacı Mustafa Çetinkol/Üye: Emlaklı Milli Müdürü Şükriye/Evka/Müdürü İbrahim Kaya Alp

Son söz

Halk psikolojisini iyi bilir. "Devlet Baba" tabirine en çok yakın kişiydi. Bu babacan tavır nedeniyle halk ona "Vali Baba", "Paşa Baba" ya da "Vali Paşa" derdi. Ancak o, kendisine "Paşa" değil "General" denmesini istedi.

Anlatımı tatlı, ikna gücü yüksek. Köylünün yüz tavuklu bir kümeden yüzlerce lira kazanamade edilebileceğini, bir arı kovandan 100-120 kilo bal alınabileceğini kolaylıkla ve inandırarak söyler, karşındakileri ikna ederdi. Bu anlatım tarzından dolayı kendisi "palavracı" olarak bilinirdi. Çanakkaledde halkın dert yandı-ğı siktuntlara çareler sıralarken dinleyenlerden bazılarının "yine palavra atıyor" manasında dudak büküp gülümsemesi üzerine onlara yaklaşmış ve "Kazım Dirik palavracı derler, bunu ben de biliyorum. Fakat şuna emin olunki, ben başkasının hiçbirine cesaret edemediği yüz için mutlaka altmışını başarırım" diyerek söylediklerinin ne kadar gerçekçi olduğuna inandırmıştır ■

*Vali Yardımcısı
Yerel Tarih Grubu Kazım Dirik Sempozyumu bildirdi

KAYNAKLAR

- 1- Babam General Kazım Dirik ve Ben. Orhan Dirik. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.
- 2- Atatürk'ün İzinde Vali Paşa Kazım Dirik Bandırma Vapurüğünden Halkın Kalbine. K.Orhan Dirik. Güzer Yayınları, İstanbul, 2008.
- 3- General Kazım Dirik. Eczacı Resat Soyer. İzmir, 1946.
- 4- Meşhur Yalınç 50 Ünlü Vali. İçleri, Bakanlığı, 1969.
- 5- İz Brakan Mülki İdare Amirleri. Mehmet Aldan. İçişleri Bakanlığı, Ankara, 1990.
- 6- Atatürk'ün Hatıraları, Hasan Rıza Soyak, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1973.
- 7- Ulus Gazetesi, İsmail Arat, 19 Mayıs 1969 nüshası.
- 8- Kazım Dirik. İsmail Gün, Mahmut Ankara. İzmir, 1971
- 9- Yöre Aylık Kültür Dergisi, Ayan Tunca. Sayı 43-44-46, Edirne, 2008

Let the sad memories strengthen friendship and peace

1989 Bulgarian Turks' mandatory migration was remembered with a series of events held in Edirne and Kırklareli. In panel arranged in Edirne at 20. year of mandatory migration, statesman of that period came together.

Bulgarian Turks' mandatory migration, one of the biggest migrations after Second World War, was remembered at its 20th year with an organization arranged by Trakya Balkan Turks Culture and Solidarity Association and Trakya University students.

Commemorative ceremony, panel and photograph exhibition were arranged in Edirne on 9 May. Authorities who had duties in both countries during migration attended the ceremonies. Messages were given at speeches in regards that lessons should be taken from past and people should live in peace and friendship without being forced to migrate.

Training for Healthy Milk Production

"Healthy milk production training project" activities carried out by Trakya Development Union (Kalkınma Birliği) (TRAKAB) within the framework of European Union Turkey-Bulgaria cross-border cooperation program are met with interest at 5 villages in Edirne and 3 villages of Tunca Municipality in Bulgaria which are selected as pilot regions. At completion of the project which shall continue until November, a visual improvement is targeted in milk quality at villages where trainings are given. Theoretic and applied trainings given by veterinary doctors, zootech-

Renewed Kapikule was Opened by Prime Minister Erdoğan

Kapikule and Hamzabeyli border gates which have their modernization completed were opened for service with ceremonies attended by Prime Minister Erdoğan. At Kapikule which is qualified as world's second, Europe's biggest land border gate and modernization works completed with 130 million lira investment, vehicle transit capacity increased to 4 million from 1.2 million.

Kapikule and Hamzabeyli border gates which have their modernization completed by Turkish Chambers and Exchanges Union (TOBB) through construct-operate-transfer model was opened on 19 June Friday by a ceremony attended by Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan.

Prime Minister Erdoğan who made a speech at ceremony realized at Kapikule Border Gate, said "We strengthened our friendship, brotherhood, mutual trust with our neighbours. Today, we modernize border gates but I believe that one day we shall remove those gates between us".

Pedals are turning for Peace and Friendship

Cyclists from Edirne, Orestiada and Svilengrad contribute to peace and friendship between neighbouring countries and attract attention to environmental problems by turning pedals cross border.

Edirne Nature Sports Club cyclists attended Bicycle Festival in Orestiada this year on 12 April with Orestiada Bicycle Club, Turkish and Greek cyclists who met again in Orestiada on 16 May carried out joint events. Turkish cyclists met with Svilengrad Bicycle Club members in Bulgaria on 14 June.

Three neighbour country cyclists said "Bicycle is not a vehicle of impossibilities but a symbol for protecting nature, environment, we make people come together by means of bicycle".

First stop after Selimiye: Arasta (Bazaar)

Arasta Çarşısı (Bazaar) is the first visiting location after domestic and foreign tourists have a tour of Selimiye Mosque identified as Turkey's Kaaba. It is impossible to come to Edirne without having a visit of Arasta. Everybody who wants to buy a present, small or big, to friends and family always has a tour of Arasta.

Arasta Çarşısı (Bazaar) which is placed inside Selimiye Mosque Complex of Buildings and reflects Edirne's history is a location where a tourist visiting Edirne and especially those coming for faith tourism can not leave without visiting. In the bazaar, shops selling gifts are in majority. In the bazaar where variety of products from clothing to trossouse are available, products waiting to be sold; gifts which are symbols of Edirne such as musk soap, broom, almond paste are also available.

In Arasta Çarşısı (Bazaar), as well as other bazaars, it is always possible to see fruit EDİRNE to Edirne at almost

Kazım Dirik, Ağustos 1937'de Ziraat Bahçesinde konuparken

Hüseyin Kabasakal

1963 yılında Malatya'da doğdu. Çocukluğu ve gençliği İstanbul'da geçti. Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden 1988 yılında mezun oldu. 1981-1993 yılları arasında futbol hakemliği yaptı. Sekiz yıldır Trakya bölgesinde satış yöneticiliği yapıyor. İki yıldır Edirne'de yaşıyor. EFOD üyesi, evli ve bir çocuk babasıdır.

*Biryağ ile yapılan
kızartma hafif olur,
yağı tavada kalır.*

Biryağ®

Türkiye'nin
bir numaralı
ayçiçeği
üreticisinden.

Roma Kalesi Burcu (Makedonya Kulesi)